

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
(повна назва інституту або факультету, для студентів якого викладається навчальна дисципліна)

Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій
(повна назва кафедри викладання навчальної дисципліни)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

іноземної філології та соціальних комунікацій

_____ Медвідь О.М.
(підпис) (прізвище, ініціали)

“ _____ ” _____ 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Громадянське суспільство та громадські рухи
(назва навчальної дисципліни)

Освітньо-кваліфікаційний рівень _____ бакалавр
(бакалавр, спеціаліст, магістр)

Напрямок підготовки «Соціальна робота»
(шифр та назва напрямку підготовки (із зазначенням за необхідності фахового спрямування) або шифр та назва спеціальності)

Форма навчання _____ денна
(денна, вечірня)

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

обов'язкова
(обов'язкова, за вибором ВНЗ, за вибором студента)

Семестр викладання	Загальний обсяг, годин/кредит.	Аудиторні заняття, годин				Самостійна робота студента, годин				Форма контролю ісп. (д/зал.)
		Всього	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Всього	тому числі			
							ІРС під керівн. викладача	Інд. завданн я. вид / обсяг	Самостій не опрацюва ння матеріалу	
6	150/5	55	16	16	-	10			д/зал	

Розробник: _____ Костенко А.М., кандидат політичних наук,
(вказати авторів, їх наукові ступені та посади)

Затверджено на засіданні кафедри, протокол № _____ від « _____ » _____ 2017 р.

Суми – 2017 р.

Мета та завдання дисципліни, її місце в процесі професійної підготовки

Мета дисципліни полягає в ознайомленні студентів з особливостями становлення громадянського суспільства та розвитку громадських рухів, створення механізму участі різних соціальних груп у державному управлінні, дати систематизовані наукові знання про громадянське суспільство, яке є умовою становлення демократичних держав.

Завдання дисципліни передбачають створення умов для напрацювання студентами:

- **знати**: основні сучасні концепції громадянського суспільства, з'ясувати основні співвідношення між демократією та громадянським суспільством;

- **уміти**: виявляти базові принципи функціонування громадянського суспільства; визначати типологію суспільних рухів, аналізувати процес становлення громадянського суспільства та культури громадянськості у незалежній Україні.

Навчальна дисципліна «Громадянське суспільство та громадські рухи» продовжує практико-орієнтовану логіку процесу професійної підготовки студентів за спеціальністю «Соціальна робота», закладену в дисциплінах «Вступ до спеціальності», «Соціологія», «Політологія», «Гендерний аналіз», тощо.

ПРОГРАМА

Тема 1. Громадянське суспільство: причини виникнення та умови функціонування.

Причини виникнення громадянського суспільства. Структура громадянського суспільства та умови його функціонування. Людина, громадянське суспільство та держава. Громадянське суспільство як умова свободи й демократії. Моделі громадянського суспільства: „демократичне громадянське суспільство”, „посередницьке громадянське суспільство”, „виборче громадянське суспільство”.

Література: [3, 7, 8]

Тема 2. Історична еволюція громадянського суспільства та уявлень про нього.

Віхи формування концепції громадянського суспільства. Проблема громадянського суспільства у Аристотеля. Поняття *societas civis* у стародавньому Римі. Трансформація концепцій громадянського суспільства на межі XVIII та XIX століть. Дж. Александер про громадянське суспільство – I – II і III.

Повернення ідеї громадянського суспільства у країнах Центральної та Східної Європи. Сучасні концепції громадянського суспільства.

Література: [7]

Тема 3. Взаємодія влади та громадянського суспільства.

Людина, громадянське суспільство та держава. Основні принципи, що показують громадянський стан людини у демократичному суспільстві. Місце і роль влади громадянського суспільства в системі саморегуляції соціального організму країни. Місцева ініціатива та механізми її реалізації

Література: [1; 3]

Тема 4. Методи та інструменти залучення громадян.

Участь у прийнятті рішень. Адвокація. Волонтерство. Краудсорсинг. Електронна демократія.

Література: [1, 5, 6]

Тема 5. Громадські та суспільно-політичні рухи.

Основні характеристики суспільних рухів. Типи суспільних рухів. Нові суспільні рухи. Нові протиріччя – конфлікти між цінностями у сфері культурного виробництва, соціальної інтеграції і соціалізації. Виникнення суб'єкта колективної дії суспільного руху. Альтернативні соціальні рухи. Загальна характеристика, виникнення, становлення антиглобалістського руху. Полісуб'єктність суспільних рухів.

Література: [3, 8]

Тема 6. Молодіжні рухи та громадські організації.

Сутність понять «молодь», «молодіжна культура», «сучасні молодіжні практики», «стилі життя», «сучасні молодіжні субкультури. Формування нових соціальних акторів. Специфіка студентського молодіжного руху.

Література: [4]

Тема 7. Показники розвитку громадянського суспільства

Література: [2; 7, 8]

Тема 8. Громадянське суспільство в умовах глобалізованого світу

Особливості формування громадянського суспільства у країнах Центральної та Східної Європи. Міжнародні аспекти становлення громадянських суспільств. Міжнародні громадські рухи та організації і соціальний капітал.

Література: [7]

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ КУРСУ

Т е м а	Загальний обсяг, годин	Лекції, годин	Практичні (семінар.) заняття, годин	Лабораторні роботи, годин	Самостійне опрацювання матеріалу (у тому числі ІРС), годин	Індивід. завдання, годин
<i>1-й модульний цикл дисципліни</i>						
Тема 1. Громадянське суспільство: причини виникнення та умови функціонування	6	2	2		2	
Тема 2. Історична еволюція громадянського суспільства та уявлень про нього	2				2	
Тема 3. Взаємодія влади та громадянського суспільства	4	2	2			
Тема 4. Методи та інструменти залучення громадян	10	4	4		2	
Тема 5. Громадські та суспільно-політичні рухи	4	2	2			
Тема 6. Молодіжні рухи та громадські організації	6	2	2		2	
Тема 7. Показники розвитку громадянського суспільства	4	2	2			
Тема 8. Громадянське суспільство в умовах глобалізованого світу	6	2	2		2	
Всього по модульному циклу	55	16	16		10	

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладення теоретичного матеріалу з використанням опорного мультимедіа-конспекту; ділова гра; постановка проблемних питань, застосування міні-дискусії, виконання пошукових і творчих завдань із використанням теоретичного матеріалу; самостійний пошук необхідної довідкової інформації в різноманітних електронних ресурсах; робота малих творчих груп; консультації викладача.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль навчальної роботи студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою (регламент додається).

А. Основна навчальна література

№ п/п	Назва навчальної літератури	Вид	Наявність, прим.
1. Навчальна література			
1	Місцеві ініціативи та залучення громадськості до здійснення місцевого самоврядування. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування /Карий О.І., Панас Я.В./ Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 176 с.		
2	Показники розвитку громадянського суспільства в Україні / О. Ю. Вінніков, А. О. Красно сільська, М. В. Лациба ; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. — К. : [Агентство “Україна”], 2012. — 80 с.		
3	Взаємодія органів державної влади та громадянського суспільства :навч. посіб. / за наук. ред. д-ра соц. наук, проф. Ю. П. Сурміна, д-ра іст. наук, проф. А. М. Михненка ; авт. кол. : Ю. П. Сурмін, А. М. Михненко, Т. П. Крушельницька та ін. - К. : НАДУ , 2011. - 388 с.		
4	Посібник для молоді: Жодних рішень щодо нас без нас. – Київ: 2014, - 40 с.		
5	Школа волонтерів: Навчальний посібник / За заг.ред. Г.С.Скитьової [Авторський колектив: Брик Я.А., Говорун Н. В., Дементьев В.В., Лащук О.М., Мельник О.В., Потій О.В., Скитьова Г.С., Тищенко М.П.] – 166 с.- К: 2016		
6	Менеджмент волонтерських груп від А до Я: навч.-мет од посібник / за ред.. Т.Л.Лях, - К, 2012, 288 с.		
7	Громадянське суспільство : проблеми і напрями інституційного розвитку : навч. посіб. / уклад. : Ю. П. Сурмін, Т. П. Крушельницька, В. В. Карлова та ін. ; за заг.ред. д-ра соціол. наук, проф. Ю. П. Сурміна. - К. : НАДУ, 2008. - 56 с.		
8	Поради для початківців в громадській діяльності. Збірка рекомендацій для організацій громадянського суспільства та ініціативних груп // Упорядники: О. Глебушкіна, Г. Качура – Херсон: МО «Нова генерація», 2015. – 144 с.		

Б. Додаткова рекомендована література

№ п/п	Назва навчальної літератури	Вид	Наявність, примірників
	Держава і громадянське суспільство в Україні: проблеми взаємодії: моногр. / за ред. І.О. Кресіної. – К.: Логос, 2007.		
	Держава і громадянське суспільство в Україні: проблеми взаємодії: Монографія /За ред. І.О. Кресіної. – К., 2007.		
	Калініченко М. Влада громадянського суспільства: Монографія. – Суми, 2006. – С.87-35.		
	Кин Дж. Демократия и гражданское общество /Пер. с англ. – М., 2001. – 246 с.		
	Кін Д. Громадянське суспільство. Старі образи, нове бачення. – К., 2000.		
	Колодій А. На шляху до громадянського суспільства. – Львів: Новий світ, 2002. – С.16-44..		
	Козн Дж., Арато Э. Гражданское общество и политическая теория / Пер. с англ. – М., 2003.		

Розробник програми

(підпис)

Костенко А.М.

Завідувач кафедри

(підпис)

Світайло Н.Д.

РЕГЛАМЕНТ
МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ І ОЦІНЮВАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Громадянське суспільство та громадські рухи

1. **Структура навчальної дисципліни:** загальний обсяг 150 год. (5 кредити); лекції – 16 год./8; практичні заняття - 16 год./8; пмк.
2. **Організація навчального процесу:** семестрів викладання –VI.
3. **Шкала оцінювання з навчальної дисципліни:** R = 100 балів.
4. **Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:**
 - а) Відвідування лекційних занять: 8 л. * 1 бал = 8 балів;
 - б) Усні відповіді із презентаційним матеріалом на практичних заняттях: 8 п*до 5 балів = до 40 балів
 - в) Тести: до 30 балів
 - г) написання 2 есе: 2* 5 балів = до 10 балів
 - д) реалізація волонтерської ініціативи за тематикою дисципліни – до 10 балів;
 - е) аналітична робота – до 12 балів.

Умови ліквідації заборгованостей з поточної роботи: перескладання незадовільних оцінок з модульних контролів здійснюється не пізніше двох тижнів наступного модульного циклу, як правило, одноразово; при виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи і незадовільній підсумковій оцінці з модульного циклу рейтингові бали студентів нараховуються; при позитивній оцінці за модульний цикл і виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи підвищення рейтингового балу шляхом перескладання будь-якої складової навчальної роботи не здійснюється.

5. Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента та умови допуску (недопуску) студента до підсумкового контролю:

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою оцінювання та європейською шкалою оцінювання ECTS відповідно до накопичених рейтингових балів визначається із таких співвідношень:

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
		диференційований залік
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	задовільно
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “FX” студент має право на дворазову спробу отримання позитивної оцінки на заході підсумкового семестрового контролю (перше перескладання викладачеві, друге – комісії).

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “F” студент не допускається до заходу підсумкового семестрового контролю, вважається таким, що має академічну заборгованість з навчальної дисципліни, і представляється деканатом до відрахування (крім випадків продовження деканатом ліквідації академічної заборгованості за наявності документально підтверджених поважних причин неуспішності студента).

Провідний викладач
навчальної дисципліни _____ Костенко А.М.
(підпис)

Завідувач кафедри _____ Світайло Н.Д.
(підпис)

“ _____ ” _____ 2017 р.